

„Ühise põllumajanduspoliitika strateegiakava 2021–2027“ metsanduse töögrupi I kohtumise memo

I kohtumine toimus 11.12.2019 Maaeluministeeriumi väikeses saalis kell 10.45–16.30 (Lai tn 39 // Lai tn 41, Tallinn).

Osalejad

Kohtumisest võtsid osa järgmised organisatsioonide/asutuste esindajad: PRIA, Põllumajanduse uuringute keskus (PMK), Põllumajandusamet (PMA), Eesti Põllumajanduse ja Kaubanduskoda (EPKK), Eestimaa Talupidajate Keskliit, Eesti Maaülikool, Tallinna Tehnikaülikool, Mahepõllumajanduse Koostöökogu, SA Erametsakeskus (EMK), Eesti Erametsaliit, Keskkonnaministeerium, MEM osapooled, ELLE OÜ, Eestimaa Looduse Fond, Eesti Kutseliste Mesinike Ühing.

Kutse saajatest ei osalenud järgmised organisatsioonide/asutuste esindajad: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Metsaühistu ja Keskkonnaamet.

Taust

Maaeluministeerium on alustanud Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) strateegiakava 2021–2027 koostamisega. ÜPP strateegiakava (ÜPP kava) koostamise eesmärk on parandada põllumajandustootmise, toiduainete tootmise ja maapiirkondade säästvat arengut.

Euroopa Komisjon esitas 1. juunil 2018. a seadusandlikud ettepanekud 2020. a järgse ÜPP kohta. Ettepanekute eesmärgiks on tagada, et ÜPP vastaks paremini praegustele ja tulevastele väljakutsetele, toetades samal ajal jätkuvalt Euroopa Liidu põllumajandustootjaid jätkusuutliku ja konkurentsivõimelise põllumajandussektori kujundamisel. ÜPP rakendamiseks perioodil 2021–2027 tuleb igal liikmesriigil koostada ÜPP kava, mis hakkab hõlmama nii põllumajanduse otsetoetusi, seni maaelu arengukavade alusel rakendatud maaelu arengu toetusi kui ka põllumajanduse ühise turukorralduse teatud sektoripõhiseid programme. ÜPP kava koostamist puudutav info ja toimunud töögruppide materjalid asuvad Maaeluministeeriumi kodulehel: <https://www.agri.ee/et/upp-strateegiakava-2021-2027>

Päevakava

- 10.45–11.00 Tervituskohv
- 11.00–11.10 Sissejuhatus päeva

- 11.10–11.30 Ülevaade ÜPP kava koostamise protsessist
- 11.30–11.50 Ülevaade senisest EL metsandustoetuste rakendamisest
- 11.50–12.10 Metsanduse sekkumiste tutvustus
- 12.10–13.30 Töögrupi liikmete lauaring
- 13.30–14.30 Lõuna
- 14.30–15.45 Kohviga lauaringi jätk
- 15.45 Kokkuvõte ja järgmise kohtumise aja kokkuleppimine

Sissejuhatus, ettekanded

Kohtumise juhatas sisse ning tutvustas ÜPP kava koostamise hetkeolukorda metsanduse töögrupi juht Kristine Hindriks. ÜPP kava koostamiseks korraldatakse lähikuudel valdkonnapõhiseid töörühmade koosolekud, mis toimuvad detsembrist 2019 kuni märtsini 2020. Töögruppide kohtumiste tulemuseks on täidetud metsandust puudutavad sekkumislehed, mis vaadatakse üle ÜPP kava juhtkomisjoni istungil.

Esimesel kohtumisel anti ülevaade ÜPP kava koostamise protsessist ning tutvustati olemasolevaid metsandusega seotud sekkumisi ÜPP kavas. Triin Karin EMK-st andis ülevaate käesoleva perioodi (2014–2020) EL metsandustoetuste rakendamist.

Arutelude tulemused ja edasised tegevused

Enne kohtumist saadeti küsimustik „abimaterjal metsandussekkumustel“, mille kohta said töögrupi liikmed arvamust avaldada. Oma arvamused ette saatsid Eesti Keskkonnaühenduste Koja, Mahepõllumajanduse Koostöökogu, Tartu Ülikool, Keskkonnameti, EPKK ja Eesti Kutseliste Mesinike Ühingu esindajad.

Lauaringi käigus toodi esile olulisemate sekkumistena **Natura aladel looduspiirangute hüvitamine** – väljendati soovi, et nn Natura toetus laieneks ka väljaspool Natura 2000 ala asuvale piiranguvööndile.

Teise olulise sekkumisena nägi valdav enamus **hooldusraie** tegemist kasvavas metsas.

Ka on vajadus **kuivendussüsteemide arenduse ja korrashoiu järele**. Lauaringis toodi olulistena välja veel taimlate arendamine, **kahjustuste vältimine ja kõrvaldamine** ja **metsastamine**. Metsastamise osas rõhutati, et oluline on mida metsastatakse – metsastada ei tohiks teisi väärtuslikke kooslusi, nagu sood või niidud. Ka **erametsaomanike nõustamine** on oluline. Tõstatus ka metsamuldade teema, kui olulise süsiniku sidumise tagaja, mis peaks samuti kajastust leidma sekkumises 4.7 (Metsa süsiniku sidumise ja kliimamuutuse leevendamise võimekuse suurendamine).

Erineva arvamuse tõi välja Keskkonnaühenduste Koja esindaja öeldes, et intensiivmetsanduse tegevusi (lageraie järgset metsa hooldust) ei peaks toetama ning kui seda teha, siis peaks hooldusraied aitama kaasa mitmeliigiste metsade tekkimisele. Ka maaparanduse osas väljendas esindaja eriarvamust öeldes, et avalikku raha tuleks kasutada eelkõige avalikes huvides ja silmas peab pidama keskkonnakaitselisi eesmärke.

Uue ettepanekuna toodi välja põllu ja metsa vahelise ala hooldamise vajadus, kuna põllul olev ökosüsteem on seotud metsmaaga ja põllumajanduse ökosüsteemi teenused on mõjutatud põllu servas olevast metsast.

Rakendusasetuse vaatevinklist on oluline, et kui jõutakse nõuete kujundamisele, siis oleks nõuded kontrollitavad ja üheselt arusaadavad ning hindamiskriteeriumid objektiivsed, parimal juhul registreeritud põhjal kontrollitavad.

I kohtumisel järjestati metsanduse sekkumiste tegevused. Paremusjärjestus toimus organisatsiooni põhiselt, kus iga organisatsioon sai anda maksimaalselt 18 punkti (3 x 3 punkti, 3 x 2 punkti ja 3 x 1 punkti). Metsandussekkumiste paremusjärjestus sai järgmine.

Tabel 1. Metsandussekkumiste paremusjärjestus

	Sekkumiste tegevused	Punktide arv
1	Natura 2000 ala ja Väljaspool Natura 2000 ala sihtkaitsevööndis ja piiranguvööndis looduskaitsete piirangute hüvitamine erametsamaal	29
2	kuni 30 -aastase puistu hooldusraie	25
4	Mittemetsamaade metsastamine	18
5	Kuivendussüsteemi ehitamine, rekonstrueerimine ja uuendamine	18
6	Taimalamajanduse arendamine	15
8	Natura 2000 alal looduskaitsete piirangute hüvitamine erametsamaal	14
7	Erametsamaale juurdepääsutee ning selle koosseisu kuuluva rajatise ehitamine ja rekonstrueerimine	13
3	Natura 2000 alal ja väljaspool Natura 2000 ala sihtkaitsevööndis looduskaitsete piirangute hüvitamine erametsamaal	11
9	Loodusõnnetusest või tulekahjust kahjustatud metsa kahjustuste kõrvaldamine ja metsa taastamine	11
10	Soostumatel aladel kuivendussüsteemide sulgemine	11
11	Maaparanduslike keskkonnakaitserajatiste rajamine ja rekonstrueerimine	10
12	Optimaalse mitmeliigilise ja mitmerindelise puistu kujundamine	9
13	Puidulistele toodetele lisandväärtuse andmine	9
14	Metsamajandamise seadmete ja tarvikute soetamine	8
15	Vana metsa mitteraiumise toetus. Kuna vanad metsad seovad süsinikku ja samal ajal on olulised süsinikuvaru hoidjad, siis puude kasvamajätmine võib olla lähikümneid olulisim meede kliimamuutuse leevendamiseks.	6
16	Marjade, seente jmt suurtööstuslik/piirkondlik väärindamine	6
17	Kohaliku puidu kõrgväärindamine	6
18	Jäätmetest küttegaaside tootmine	5
19	Esmatootjatele sobiva suurusega biorafineerimisüksuste loomine	5
20	Natura2000 ja loodukaitsealade vahetus naabruses metsa looduslikuks arenguks suunamine-määratlemine	4
21	Männikärsaka ja juurepessu kahjustuse ennetamiseks vajalike tõrjevahendite soetamine ja kasutamine	4
22	Kultuur-metsaalade istandikeks ümber määratlemine	3
23	Jääkide ja kaassaaduste kasutuselevõtuks sobiv tehnoloogia	3
24	Kohaliku puidu tööjökulukas töötlemine	2
25	Puidutöötlemispingid	1
26	Tuletõrje veevõtukohta juurdepääsutee ning selle juurde kuuluva sõiduvahendi peatumiskoha korrashoidmine	1

27	Metsatulekahju ennetamiseks tuletõkestusriba või -vööndi rajamine	0
28	Kasvavate puude laasimine	0
29	Ulukikahjustuse ennetamiseks tarvikute soetamine	0
30	Kahjurite sisselevi jälgimine	0
31	Saeraamid, multši tootmismasinad	0
32	Kütte- ja toorpuidu ekspordile C-kvoodile analoogne maks, sest välismaal saab selle puidu ostja toetusi	0
33	Väikesemahuliste meetodite arendamine	0

Kuna Natura 2000 sekkumine sai enim punkte, siis arutati selle sekkumise kriteeriumide üle. Arutati võimalust, et seda toetust võiks rakendada sarnaselt põllumajandusliku keskkonnatoetusega, kuid arutelu tulemusena jõuti järeldusele, et selliselt seda rakendada siiski ei saa, kuna põllumajanduslikud keskkonnameetmed on 5- aastase kohustustega toetused, aga Natura 2000 toetus on aastane meede ja 1- aastase kohustusega. Samuti jäi kõlama, et Natura 2000 on küllaltki kulukas meede, kuna tuleb teha kohapealseid kontrolle ja ristkontrolle seoses nõuetele vastavusega (uuel perioodil asendub see tingimuslikkuse kontrolliga). Arutati võimalust viia Natura toetuse kontrollid üksnes registripõhiseks. Kuigi delegeritud määrust kontrolli osas veel ei ole, on EK väljendanud soovi, minna lihtsustamise poole ja rõhuda tulemuspõhisust. Kas kontrolli üleviimist ainult registripõhiseks on võimalik viia, see ei ole veel teada, kuid Natura sekkumisel võiks võtta sihi selles suunas liikumise poole.

Samuti oli arutusel Natura toetuse diferentseerimise võimalikkus. Sihtkaitsevööndi kaitse-eeskirjad on rangemad ja majandamine praktiliselt võimatu, seega seal on keeruline toetusmäärade diferentseerida. Piiranguvööndis on olukord teine ning seal võiks toetusmäärade diferentseerida. Kaaluti erinevaid diferentseerimise võimalusi: (piiranguvööndis lubatud tegevused, lageraie teostamine, erametsaomaniku saamatajäänud tulu, kaitsealuste liikide arv ja kategooria).

Kohtumise tulemused

Kohtumise tulemusena otsustati järgmist.

- 1) Natura 2000 sekkumise puhul saavad töögrupi liikmed järgmiseks kokkusaamiseks teha ettepanekud diferentseerimise aluse ja selle teostatavuse kohta.
- 2) EMK uurib, kas on võimalik saada andmeid selle kohta, kui palju on Natura piirangualadel tehtud raieid.
- 3) Natura 2000 sekkumise väljatöötamisel lähtutakse sellest, et kontrollid on ainult registripõhised ja kohapealseid kontrolle võimaluse korral ei tehta.
- 4) MeM saadab liikmetele enne järgmist töögrupi kohtumist ette suurema punktide arvu saanud sekkumiste kohta sekkumiste lehed toetuskõlblikkuse tingimuste kohta, mida töögrupi II kohtumisel arutatakse.

Järgmine metsanduse töögrupi kohtumine toimub Maaeluministeeriumis 24. jaanuaril 2020. Materjalid saadetakse osalejatele ette (14. jaanuaril 2020).